

NAŠA ZVEZDA

LETO VIII.

V LJUBLJANI, 1. MARCA 1939

ŠTEV. 11.

za dijake

Pri Bogu

(Ob smrti skopljanskega škofa dr. Iv. Gnidovca.)

Št. Vid. — Škofovi zavodi 1913: Na dijaškem kongregacijskem zborovanju. Bilo nas je dijakov polna velika dvorana. Ognjevit govori mladine so odmevali od najmlajših dijakov do vzgojiteljev. Vse je pozabljeno. Svetla je ostala skromna postava zavodskega rektorja dr. Gnidovca. V dijaško vsakdanjost so padale rahle besede božjega človeka, ki je odpiral zaveso pred novim duhovnim likom katoliškega človeka. V mladih je skušal upodobiti Jezusa. Molitev in Evharistija mu je bilo vse. Kdo ga je razumel? Njegova misel se nam je zdela previsoka. Toda ni odnehal in imel je edino prav. Blagoslovljena Tvoja beseda mladini! Koliko jih je prekosila bojna vihra od 1914—1918.

Umirali so mladi in zadnja beseda jim je bila: Jezus. Sedaj ste z njimi pri Bogu in ste veseli svojih zavodarjev.

Marijanišče v Ljubljani 1928: Ob sedemdesetletnici prelata in ravnatelja A. Kalana. Nazdravil je pri kosilu najprej prevzv. škof. dr. A. Jeglič, ki je visoko cenil svojega gen. vikarja. Drugi je govoril prevzv. dr. Gnidovec. Videl je ono, kar nihče ni opazil. Slike na steni so bile razporejene tako: Marija z Jezusom, sv. Jožef z Jezusom, sv. Anton Pad. z Jezusom. Govoril je o tem, kako veliko je delo prelato, ki vodi mladino k Jezusu. Največja sreča je nositi Jezusa v svojem srcu.

Zagreb 19. novembra 1932: Pozvali ste me, prevzvišeni, naj pridem v Vašo škofijo na jug. Pozneje sem videl, da ste duhovnikov res potrebovali, saj ste tudi nekoč v bolezni vzdihnili: »Nisem mogel vsega izvršiti, ker duhovniki niso prišli.« — Jaz sem se odločil, da grem, toda hotel sem počakati, ker sem vodil Marijansko proslavo 8. decembra istega leta. Prevzvišeni mi je položil roko na ramo in dejal: »Pridite takoj, da pokažete,

da ni proslava Vaše delo in da je vse v božjih rokah.« Tedaj ga nisem popolnoma razumel, toda pokleknil sem. Blagoslovil me je in odšel sem na jug. — V skupnem življenju z njim sem velikokrat z občudovanjem gledal, kako je on poniževal sebe, da je pokazal: »Jaz nisem nič — Bog je vse.« Sebe ni videl, ker je gledal Boga. Svojo voljo je prepustil Velikemu krmarju.

Prizren 1934: II. škofijski evharistični kongres v Letnici. Do takrat se ni mogel odločiti, da bi preselil škofijsko stolico v Skoplje. Takoj po kongresu pa je sporočil, naj vzamem glavne knjige in odpotujem z avtom v Skoplje. Tako se je zgodilo. Česar ni nihče pričakoval, to je on odločil in izvršeno je bilo. Ko je gradil malo semenišče v Prizrenu, ni imel denarja. Slučajno se je razgovarjal z nekim duhovnikom iz Holandske in prejel je od njega toliko, da je mogel plačati vse stroške. Prepričan sem, da je prodril tako globoko v nadnaravni svet, da je mogel brati iz knjige božjih načrtov.

Skoplje 1938: Prevzv. Gnidovec je imel tu dva doma: župnišče in cerkev. Vprašanje pa je, kje je bil več: v svoji sobi ali v cerkvi. Verjetnejše je drugo. Pri glavnem oltarju presv. Srca Jezusovega v Skoplju (na prvi petek je tudi umrl ta veliki častilec Srca Jezusovega in Marijinega) na listni strani gori večna luč, na evangeljski pa je klečalnik za škofa. Tu je klečal od pol 5 zjutraj in po presledkih do pol 9 zvečer. Rdeča kapica je bila v večni luči. — »Nekoč, ko se je vračal s sprehoda domov,« pripoveduje gospod Fr., »je videl veliko svetlobo v daljavi. Ko se je ta svetloba zelo približala, je sredi nje zagledal prevzv. skopljanskega škofa.« Komaj so katoličani zvedeli za smrt našega škofa, že prihajajo pisma, da jim pošljemo spomine (relikvije) pokojnega — svetnika.

Mladi prijatelj, ki čitaš moje slabo pisanje o velikem slovenskem škofu, zamisli se v sebe in zaželi si od Boga, kar je podelil svojemu častitemu služabniku Ivanu Frančišku. Naj on za Tebe in za mene prosi pri Bogu. Ante Kordin.

Brane

Vosmo šolo je prišlo naznanilo o dijaških duhovnih vajah za veliko noč. Vzbudilo je različen odmev v srcih. Eni so jih sprejeli z notranjim zadovoljstvom, drugi z mislijo, da bo spet nekaj dni počitnic, tretji so na tihem mrmrali zaradi pridig, ki jih bodo morali obiskovati, le nekaterim se je v duši uprlo ob besedah duhovne vaje in prezirljiv nasmeš jim je zaigral okoli usten. Češ, neumnost.

Na poti iz šole je bil Brane, sin bogatega trgovca, prav zaradi teh duhovnih vaj slabe volje. Kar iz glave mu niso šle. Le čemu vse te verske vaje, je s seboj govoril. Če bom kdaj čutil potrebo, jih bom že sam opravil. Nihče me ne bo silil. Sit sem že nedeljske šolske maše in sedaj še duhovne vaje. Kar za svetnike nas hočejo narediti. Saj doma papana tudi nikoli ne vidim, da bi šel v cerkev, mama pa gre le za večje praznike. Sicer je vera taka: eden čuti potrebo po njej, drugi pa ne. Jaz jo ne. Hliniti se ne maram. Dosleden hočem ostati samemu sebi in ne grem.

Popoldne je na promenadi svoj spovedni listek dal tovarišu, naj ga obenem s svojim podtakne spovedniku, da ne bi bilo sitnosti v šoli. Z neko

jezo in mržnjo je gledal tovariše, kako so hiteli v cerkev, sam pa je stopil v kino, da se otrese teh nadležnih misli.

V polmraku so se slike vrstile ena za drugo in vsaka mu je zastavljala nova vprašanja, mu dajale nove misli. Gledal je revno kmečko mater, kako s svojo vero, s svojo ljubeznijo in molitvijo išče, trpi in svoje življenje žrtvuje za sina, ki po strašnih blodnjah ob mrtvi materi najde zopet svoj mir in vero.

O Bog, ko bi mi dal tako mater, se mu izvije iz duše krik, bi bil morda v tem trenutku srečnejši. Tako pa jadram sam sebi prepuščen v negotovost. Nihče ne moli zame, ne oče, ne mati. Duša se je odpirala božjim klicem...

Med tem so v cerkvi dijaki molili za pridigarjem. Molimo tudi za one, ki iščejo resnico in Tebe: Oče naš.

Z rokami v žepu, ves vase pogreznjen je stopal Brane iz kina. Ni gledal za ljudmi, ne v razsvetljene izložbe, le zaželel si je, da čimprej pride iz mestnega hrupa, ki mu je nocoj postajal odvraten. Blodil je po cestah, ne da bi vedel, kam je namenjen. Čutil se je tako osamljenega, zapuščenega. Ni imel človeka, da bi se mu razodel.

V glasnem razgovoru in nasmejani so se vračali dijaki od duhovnih vaj. »Kam pa ti, Brane? Ali nisi bil z nami v cerkvi?«

Kratek »ne« je sledil temu vprašanju in odšel je naglo dalje. Ne bi ga razumeli lahkoživci in smejali bi se njegovim notranjim bojem.

Oče in mati sta mi sicer dala telesno življenje, je mislil, in mi ga skušala narediti udobno in brezskrbno, a nista mi dala s seboj dušnega življenja, dušne sreče.

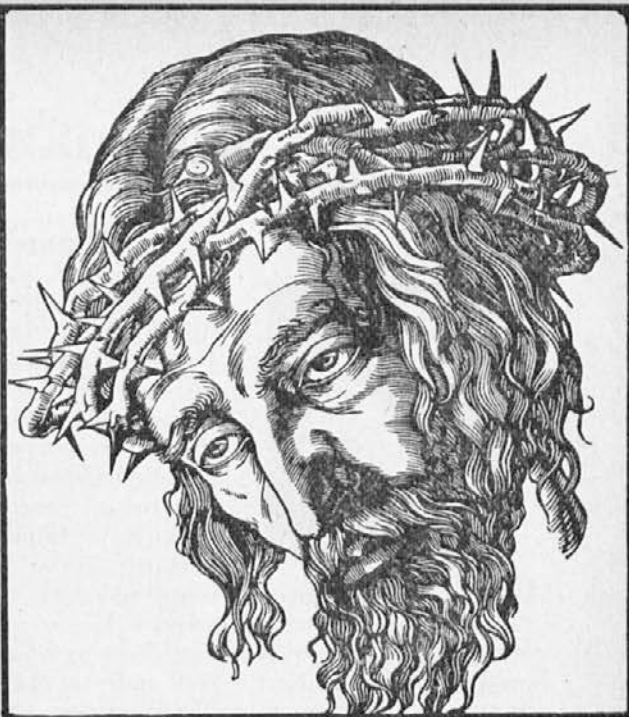
Pred frančiškani je nehote obstal. Truden je bil in samote tako željan. Stopil je v cerkev in se stisnil v kot. Tema ga je objela, prav prileglo mu je. Le rdeča luč pred oltarjem je lebdela pred njegovimi očmi. Še nikoli v življenju mu niso prihajale take čudne misli o Bogu, o življenju, o veri. Ali je resnično Bog? Če je, ima življenje svoj smisel, drugače ne, se mu je trgalo v duši. Tako je sedel, ni vedel kako dolgo, z glavo v dlaneh in se bojeval, dvomil, jokal in molil. Če si, če resnično si, Bog, potem mi pomagaj, da verujem vate, o Bog...

Milost božja je zmagala. On večno Dobri je šel za izgubljeno ovco in si jo nadel na rame.

Prvič v svojem življenju je čutil resnično potrebo po molitvi, po Bogu. Stopil je k spovednici.

Iskren kot je vedno bil in neizprosno do samega sebe, se je odkrival spovedniku. Čudovito miren je stopil zopet med svet. Drug človek je začel v njem novo življenje.

P. K. L.

Časnikar

Tudi časnikarstvo vas zanima, mladi prijatelji? Potem vedite, da je to zelo lep, a odgovornosti poln in težaven poklic.

Lepo je biti časnikar, ker je vedno sredi razgibanega življenja. Časnikar živi od novic in jih posreduje drugim. Neke vrste antena je, ki zbira dogodke iz vsega sveta in iz vseh področij, pa jih nato ureja, presoja njih vrednost in zanesljivost, jih oblikuje in tolmači čitateljem. Mnogokrat mora tudi že slutiti, kaj se bo v neposredni prihodnosti dogodilo,

razvoj dogodkov mu mora nakazati bodoča dejajna. — Časnikar se tudi zaveda pomembnosti svojega dela v sodobnem svetu. Po pravici imenujejo tisk velesilo in ničesar ga dosedaj še ni moglo izpodrinuti iz njegovega gospodujočega položaja, tudi radio ne, kakor se je nekač časa mislilo. Časopisni tisk pa je še mnogo vplivnejši kakor književni. Predvsem se tiska v ogromnih nakladah, tiska se dnevno in je za mal denar dostopen slehernemu človeku. Njegova poglobljena moč pa je v tem, da obravnava sama pereča dnevna vprašanja, s katerimi je zvezano življenje vsakega med nami s tisoč vezmi, ki se nas vseh tičejo in smo vsi ob njih kakorkoli prizadeti.

Zato pravimo, da je časnikarski poklic poln odgovornosti. Kajti bistveno je od njega odvisno, kakšen smisel in pomen daje domačim in tujim dogodkom, v kaki luči jih prikaže in kako jih tolmači. Tako je časnikar najvplivnejši usmerjevalec in oblikovatelj javnega mnenja. Čitatelj skoraj nikoli nima časa, ali mu manjka tudi izobrazbe in volje, da bi si preskrbel drugačnega obvestila ali tolmačenja dogodkov, kakor pa mu jih nudi njegov dnevnik. Ljudje v največ primerih sprejemajo mnenje dnevnika, ki ga čitajo, posebno, če zna list svoje stališče spretno utemeljiti in zagovarjati. Brez pretiravanja se lahko reče: povej mi, katere dnevnike čitaš, in jaz ti povem, kakšna je tvoja sodba o teh ali onih vprašanjih.

Zaradi važnega vpliva, ki ga ima časnikar na vse javno mnenje, je njegova služba tudi izredno težka. Biti mora tako rekoč neprestano na razpolago svojemu dnevniku, kar zahteva od njega izrednega telesnega napora. Njegova naloga ni le v tem, da sledi dogodkom, ampak jih mora v gotovem smislu večkrat celo prehitevati. Velika odlika časnikarja in njegova potrebna lastnost je, ako je bister, duhaprisoten, ako hitro pregleda položaj in se v vsakih razmerah hitro in pravilno znajde. Imeti mora gotov čut za to, kar javnost zanima in kako je treba prijeti kako vprašanje, da bo med čitatelji našlo ugoden odmev. Imeti pa mora tudi pogum, da v važnih, odločilnih vprašanjih javnosti pove resnico, čeprav se izpostavlja nevarnosti, da mu bodo odkrito besedo zamerili.

Pomembnost časnikarstva zahteva v poklicu še drugih lastnosti. Časnikar mora biti dandanes izobražen. Misel, da je to poklic za propadle študente, je zelo zgrešena in že davno opuščena. Čim bolj je časnikar izobražen, tem boljše, tem lažje in prijetnejše piše. Pri tem mu odlično služi tako splošna izobrazba kakor tudi njegovo strokovno znanje, ki si ga je pridobil na visoki šoli. Če hoče časnikar biti zanimiv, mora sam mnogo čitati, pa ne le dnevnikov, ampak predvsem resne in temeljite knjige

in razprave. Le na ta način bo mogel vedno kaj zanimivega in stvarnega nuditi čitatelju. Časnikar se mora neprestano učiti in izobraževati, ker se bo drugače kmalu izpisal in postal neužiten vrstičar, ki se neprestano ponavlja. Znanje jezikov je časnikarju pri njegovem delu neobhodno potrebno. Zelo v korist mu je tudi, ako obvlada stenografijo in strojepisje.

Katoliški časnikar pa mora poleg tega dobro poznati krščanski nauk in načela, za katera se bori v javnosti. Izvrstno mu služi poznanje katoliške filozofije in cerkvene zgodovine. Poznati mora vsaj poglobitve idejne tokove in stališče, ki ga je Cerkev zavzela in ga zvezema do raznih kulturnih pojavov. List, zlasti dnevnik, je visoka prižnica, raz katere časnikar dnevno govori desettisočem. Bilo bi želeli, da bi samo najboljši govorili s te lece: najbolj izobraženi, najtrdnjši po značaju, nravno najboljši in samo takšni, ki se zavedajo svoje velike poklicne odgovornosti pred Bogom in narodom. Potem bi dnevnik nudi vselej res tudi zdravo in pošteno čtivo.

Kdor ima veselje do časnikarstva, se bo pričel že zgodaj v ta namen uriti. Že kot dijak se mora vaditi v pisateljevanju, da se privadi z lahkoto izražati svoje misli. Kajti vsak dober časnikar je prav za prav kos pisatelja, samo da je način njegovega dela drugačen kakor pri knjigopiscih. Dobrih časnikarjev vedno primanjkuje. Kdor čuti veselje do tega poklica, naj torej ve, da je težak, a lep, vreden življenjskega cilja in celega človeka!

Dr. Ivan Ahčin.

Francè Kunstelj.

Dvoje pisem

II.

X, 18. IV. 1937.

In tudi za pošiljko hvala. Pa kako, da ti je kaj takega padlo v glavo, da mi kupiš knjižico (le kje si še denar dobil!) in mi pošlješ s pripombo: »To je lepa knjiga. Ko ti bo dolgčas in boš mislil name, na mamo, na vse, ki smo tako daleč od tebe, beri to božjo besedo!« In potem nič več. In jaz naj zdaj to knjižico prebiram, jaz naj berem Sveto pismo? Saj nisem duhovnik. No, pa ker si ti tako rekla, bom poskusil.

Danes imamo spet lep dan, da malo takih. Na bližnjem kostanju vabi kos v svate. Kako rad bi jaz stopil malo ven, a najmanj dva meseca bom še priklenjen na posteljo. Za letos sem torej opravil s študijem. A kaj to, da bi me le zdravje enkrat srečalo. — Tožiš, da je doma še zmeraj tako prazno in samotno, nekoga ni, še govoriti ne morete, tako vam je pri srcu, da bi se najrajši vsak v svojo izbo zaklenil in ondud kaj na tihem jokal. In ti, da hodiš s Franco vsak večer na grob in moliš, moliš... da moliš tudi zame? Zame? Kaj pa s tem misliš? Da bi

že prišel iz bolnišnice, da bi končal svoje izpite, ali kaj? Da bi rad bral tvojo knjižico, da bi šel morda — v cerkev? O, ne spominjam se več, koliko časa že nisem bil v cerkvi. Saj nisem čutil potrebe, kot sem jo nekoč in kot jo gori pri vas še zmeraj čutite — blagrujem vas. Mimi, ob tvojih besedah bi res vstal in šel, tebi na ljubo in morda še komu drugemu...

Da bi ti vedela, kakšne spremembe doživljam iz dneva v dan! Tisti študent je predvčerajšnjim v mraku nenadoma planil s postelje (čudili smo se mu, da je mogel, ker so zdravniki dejali, da ne bo nikoli več stopil na noge!), šel nato od bolnika do bolnika, vsakemu krepko stisnil desnico in se mu prijazno nasmehnil: »Marija božja ti pomagaj, z Bogom!« Potem je legel in še tisto uro izdihnil. Take smrti še nisem videl. Tega prizora ne bom nikoli pozabil. Tudi ti ga ne bi. Še nekaj naj ti povem: tisto noč sem jaz jokal — zakaj, sam ne vem. — Tudi tistega mladega delavca ni več v naši sobi. Pravijo, da se bori s smrtjo in da ga nihče ne mara gledati in poslušati, kaj kriči. Tudi o tem jaz mislim, mislim... Pa še ena sprememba je prišla: dobil sem novega tovariša, ki se prav dobro razumeva. Postaren uradnik, ki mu ključnica že vse življenje dela težave, zdaj, pravi, da

se je odločil za operacijo, čeprav mu žena na vso moč brani. Ni naše vere, pa vendar kakor malokateri naš. Kaj vse mi pove in kako lepo in vljudno govori! Pa pomisli, za kaj vse se zanima: za naš dom, za naš kraj, kje je Petkovec, če smo dobri ljudje gori doma, kako je z našim gospodarstvom, kako se pri nas kaj zasluži. Večkrat me spravi v nemajhno zadrego, a jo kar sam odpravi z besedo: to bo pa najbrž tako in ono takole itd. In o čem najrajši govori? Da ti povem — o veri, o naši veri. Ravno sinoči se nisva mogla utruditi, tako dolgo sva se menila. Poslušaj, te bo zanimalo! On: vaša vera je na zunaj tako lepa (na dolgo in široko mi je hvalil zlasti prikupnost svetih obredov, ki jim tako rad prisostvuje o velikonočnih dneh). Jaz se mu čudim: pa vi hodite v našo cerkev? On: kako rad. In tudi žena in moja dva sinova. — Pa vaša vera je tudi močna. Jaz: kako mislite? On: ne vidite žrtvenic, ki dan in noč hodijo krog nas, kdo bi to zmogel (mislim je na sestre strežnice). Jaz se mu spet čudim, saj takim mislim nisem bil domač. On: vašo vero spoštujem, ker rodi tako svete duhovnike... Jaz rahlo zardim, v spomin mi pade ona slika, ki je tako grenka: mama moli zame, da bi postal — duhovnik, jaz pa —. Zmedel me je s svojimi visokimi mislimi, da mu nisem vedel drugega odgovoriti kot: gospod, jaz vas spoštujem, a še bolj občudujem. — Dobro, da sva kmalu končala, ker sicer bi mi ne prikrajšal mučne zadrege, ki se me je lotevala, češ, kaj naj mu rečem, če zaideva v osebne zadeve. No, danes dopoldne je tudi do tega prišlo. Ves sem se mu razodel, tudi to sem povedal, da že dolgo ne molim, ne hodim v cerkev itd. On nič ne reče, le to pristavi: saj pšenica ni nikoli čista; nato pa takoj zaobrne pogovor: kakšno knjigo pa berete? pokaže z očmi na tvojo pošiljko in jaz mu jo ponudim. Še zdaj, ko ti tole pišem, jo prebira.

Vidiš, Mimi, kaj vse človek doživi v svetu. Kdaj sem mislil, da ti bom o vsem tem nekoč pisal. O, še vse več bi pisal, moje življenje postaja pestro kakor roman. In v tem romanu igram čimdalje važnejšo vlogo. Nekoč bo ta roman skončan. Kako bo z usodo glavnega junaka, ne vem. Da le ne bi omagal, preden bi dosegel svoj cilj! Svoj cilj? Kakšen cilj pa sem si postavil? Mimi, ti veš. Ti celo moliš, da bi prišel do njega. Le daj še. Nekoč ti bom iz dna svojega zdravega srca hvaležen.

Pišeš, da Janez povprašuje, kako mi gre. Nič ne branim, če mu kar pismo pokažem. Pa naj si preveč ne beli glave, kako bom plačal bolnišnico, bom že vse sam uredil. Saj ste komaj za pogreb zložili, pa bi še name mislili. — Za jesen, praviš, da misli tudi sosedov Tine v šole. Komu bodo pa grunt dali, saj so ga njemu namenili? Pa ima fant veselje za knjige? Škoda, če bi ga ne imel in kljub temu zapustil domačo grudo.

Naj neham, ker se že mrači. Pa pozdravi vse povrsti, tudi na mamin grob nesi moje pismo in ji povej, da se je vsak dan spominjam — — — Milan.

Ali so bili naši kulturni delavci verni

7. Janez Primic (1785—1823).

Janez Primic iz Šmarja na Dolenjskem je eden izmed najznamenitejših naših preroditeljev na Štajerskem v Gradcu. Primic je izšel iz Vodnika in Kopitarja, iz prosvetljenstva in humanizma. A se je v Gradcu takoj skoraj povsem odtrgal od obeh in se spremenil v najvnetejšega entuziasta čustev in romantike. Primic je najpopolnejši in najizrazitejši slovenski romantik, izhajajoč kot tak iz nemškega Herderja, deloma iz Schillerjeve »Sturm und Drang« periode, zlasti pa iz nemških katoliških romantikov Novalisa, Tiecha, A. Schlegela.

Primic se je izognil prosvetlenskemu egoizmu in se ves predal romantičnemu idealizmu in ljubezni. Ves se je vtopil v čustva, zlasti ljubezensko čustvo, ki ga je dvignil iz racionalizma in materializma. Ta naš preroditelj je ljubezen, idealno in čisto čustvo, naravnost oboževal. To utegnemo spoznati iz tehle besed, ki jih je pisal Marijani pl. Schickovi in iz katerih se zrcali malce romantičnega panteističnega nazora o Bogu, večni Ljubezni. Ostró pa je v teh besedah obsodil egoizem in sebičnost. Takole je pisal omenjeni gospodični 1811: »Sebičnost, egoizem, ta strašna peklenska pošast.

ki je v naših dneh okužila srca večine ljudi, je izvir vse nesreče in bede na svetu. Dopovejte svojemu Karlu s toplo besedo, če hoče svoj visoki poklic kot človek in državljani doseči, naj se z vso močjo trudi, da premaga egoizem s pravo ljubeznijo do ljudi. Kako lepo in resnično je, kar pravi o tem Schiller: »Ljubezen je privlačnost duhov, ljubezen je lestvica, po kateri se dvigamo k podobnosti božji.« Bodite popolni, kakor je vaš Oče v nebesih popoln, pravi božji Ustanovitelj naše vere. Slabo človeštvo je obledelo pri tej zapovedi, zato se je izrazil določneje: »Ljubite se med seboj!...« Mogočno pretresljiva in nezabranljiva je sila ideje velikega, dobrega in lepega.

Kako vse nekaj novega, drugega je v teh Primičevih besedah, kakor pa jih bereš v delih in pesmih prosvetljenih racionalistov! Zopet slišiš ime ideja, čustvo, srce, ljubezen! In vse to izvaja Primic od samega Kristusa, ki mu je bil vzor tega idealizma in te ljubezni. Veliko, dobro in lepo — to je Primicu nova trojica idealnega življenja. Tako je v njem že povsem zmagalo toplo čustvo nad mrkim in mrzlim razumarstvom izza konca 18. stoletja. Novi 19. vek se je začel s toploto in romantično ljubeznijo. In ti romantiki so se šli učiti te ljubezni in tega idealizma — v biblijo, h Kristusu, k večni Ljubezni in Dobroti. Poslušajte, kakšen slavospev poje ti ljubezni Primic v pismu isti gospodični: »Prava, čista ljubezen prihaja iz sfere boljšega sveta, iz božje narave same. (To ni majhno in nizko, ki se meri z velikim in visokim, to je absolutno veliko samo, ki se posnema v zalem in lepem, uzadovoljujoč se v npravnosti; to je zakonodajatelj sam, to je Bog v nas, igrajoč se s svojo lastno podobo v čutnem svetu)...«

Iz tega sledi, da se je Primičev svetovni nazor povsem že razvil iz racionalizma, humanizma in prosvetljenstva in empirizma v svetovni nazor romantikov, ki so v človekovem življenju, mišljenju in delu zopet našli drugo plat človeške duše — čustvo, ljubezen, ki jih je potem nujno pripeljala — k viru ljubezni, k večni Ljubezni, k Bogu. In res, romantiki te dobe so postali katoliki dionizične, vesele, čustvene smeri. In tak je bil naš Primic, ki pravi isti gospodični o Bogu in religiji tole: »Predvsem pa navdajte svojega ženina — tega vas silno prosim in prosim, za to vas pri vsem, kar vam je sveto in drago, na vso moč rotim — navdajte ga s toplim in čistim smislom in globoko spoštljivostjo za osrečujoče resnice religije... Govorite z vami lastnim spoštovanjem o verskih predmetih in visokem namenu vnane službe božje, ki jo navadno večina mladih ljudi omalovažuje, imajoč se za Bog ve kako pametne, ako lahko-miselno zró na najčastitljivejše predmete naše vere... Zelo bi vam tudi priporočal marljivo branje najmodrejših, najresničnejših in najsvetejših vseh knjig — biblije. To je najvzvišenejša knjiga na svetu! Kar imam dobrega na svetu, se moram zahvaliti branju te božje knjige!« (Priatelj, Profili 75.)

Primic je potemtakem kot čist romantični zanesenjak postal obenem z drugimi romantiki-konvertiti — goreč in navdušen katolik, globoko religiozen, torej ne kot Kopitar samo politični vernik. Primic je zajemal globoko iz romantike in njenih takratnih vrednot.

Vendar pa moram poudariti, da je med našimi preporoditeljskimi pisci skoraj bela vrana, kajti še dolgo preko njega je v slovenskem kulturnem življenju prevladoval mrki janzenizem, ki je bil sicer pri nas pravoveren, a v svojem hladnem razumarstvu in v svoji pretirani strogosti ni spoznal tistih blagih in toplih strani katoliške religije, ki so jih odkrili romantiki Primičevega kova.

Francé Jesenovec.

Sikaje in svojo pest božaje se je Don Luigi zopet plazil bliže, a palica v divjih rokah ga je pognala nazaj kakor meč. Bil je brez noža, imel je peruti polomljene. Bil je premagan. A zaklel se je, da se grozno maščuje, kakor hitro bosta njegova prijatelja opravila z Mavrom.

Pa kazalo je, da z njegovo osveto ne bo nič. Kajti vsi trije borci so bili tako tesno stisnjeni, se tako divje metali sem in tja, da je Don Luigi kmalu spoznal: njegova pajdaša Beni Hasanu nista kos! Kaj je bila njuna moč proti Mavrovi! Ko ju je kakor s kleščami pograbil za vratova, se ga nista mogla več otresti. Globoko sopihaje ju je stiskal bolj in bolj, naenkrat dvignil svoja mogočna ramena in prsni koš ter ju treščil od sebe, da sta se zvalila po tleh, obležala in hropla.

Potem pa se je mogočni Maver stresel, kakor pes, ki pride iz vode, si pogladil obleko in se zravnal. Pomignil je svojemu pomočniku, naj pobere razmetane preproge in prtove, stopil k napadalcema in ju za hip ogledoval. »Bo žel« je ugotovil. »Kmalu bosta zopet taka lumpa kakor vedno.«

»Zamat, pojdiva!« je še rekel, odprl vrata in dostojanstveno odšel. Kakor hitro pa sta bila zunaj, so se Beni Hasanu resne poteze omilile in rekel je mutcu:

»Zdaj, Anglež moj, pa le hitiva! In Alah mi je priča, prav dobro si se držal!«

»Torej misliš, da sem svojo vlogo dobro igral?« se je zasmel Miha Sever.

15. Na Mont Jolyu.

Miha se je spet preoblekel v svojo obleko in si zbrisal šminko z ust in brade, njegov dobri prijatelj mutec Zamat pa mu je pripravil vode za umivanje, zraven pa se s svojimi rjavimi ustnami veselo muzal.

»Nekaj ti povem, Zamat — daj mi brisačo, prosim — nekaj ti povem, stari fant,« je rekel Miha. »Vsak poklicni boksar bi se mi smilil, če bi se hotel spoprijeti z Beni Hasanom!«

Zamat mu je urno prikimal, hkrati pa se udaril po prsni, kakor da bi hotel reči: »Ljubim gospodarja, gospod.« Pomagal je še Mihi obleči suknjič, nato pa odhitel, da pripravi kavo.

Prav zaželela sta si kave Beni Hasan in Miha. Kar najurneje sta namreč hitela skozi gozd, prečkala dolino in plezala po pobočju Mont Jolya, kjer so se vsi trije naselili v plezalskem zavetišču, ki pa je bilo zdaj pozimi prazno, saj radi snega ni bilo plezalcev. Tu je torej Beni Hasan postavil svoj šotor. Tako se je namreč sam izrazil proti Mihi prejšnji večer, ko je ta v Zamatovem spremstvu prišel semkaj iz Ženeve, še ves zmešan radi čudne zadeve s smučmi. Tu pa jih je nenadoma spet zagledal.

»Lahko bi si bil mislil, da bodo tu!« je vzkliknil, ko je stopil v zavetišče.

Smuči so bile torej tu, krplje tudi.

»Ko je namreč Beni Hasan z menoj govoril, si mi jih ti Zamat od zadaj izmuznil in odnesel. Nato si jih spravil na kak dogovorjen kraj. Potem pa si prišel name prežat na postajo.«